

1—12. pontjaiban meghatározott célokra kisajátított ingatlanok után nem jár ingatlan-vagyonátruházási illeték.

Az 1881. évi XLI. t.-c. azonban az utcák nyitásáról nem az 1. §. hanem 2. és 3. §-ában intézkedik, minthogy pedig 1920: XXXI. t.-c. 113. §-a csak az 1. §. 1—12. pontjában foglalt esetekre állapítja meg a mentességet, az utcákra a mentesség ki nem terjeszthető.

Haszonélvezeti jog után járó öröklési illeték kiszabásánál a hagyatéki terhet le lehet vonni. (Közigazgatási Bíróság 161. számú jogegységi megállapodása.) Az örökösödés útján szerzett haszonélvezeti jog után is örökösödési illeték jár.

Az 1920. évi XXXIV. t.-c. 85. §. (1) bekezdése értelmében pedig az öröklési illeték alapja az az érték, mellyel az örökös gazdagodott.

Azzal, ami a hagyatékot terhelő adósság kifizetésére szükséges, az örökös nem gazdagodott, mert azt neki előbb-utóbb az adósság kifizetésére kell fordítani.

Ezért rendeli az említett törvény 86. §. (1) bekezdése azt, hogy a hagyatékból az egyes örökségek kiszámítása előtt az egész hagyatékot terhelő adósságokat le kell vonni.

Ugyanez áll a haszonélvezetet öröklőre is, mert a magánjog szabályai szerint a hagyatéki teher a haszonélvezeti jogra való tekintet nélkül kielégíthető.

Az 1920: XXXIV. t.-c. 84. §. (2) bekezdése a haszonélvezetet öröklőre még a tekintetben is előnyt biztosít, hogy az általa viselendő adósságokat és egyéb terheket még az ingatlan-vagyonátruházási illeték kiszabásának alapjánál is számításba venni rendeli.

Ezeknél fogva az említett törvény 80. §. (1) bekezdésében az örökösödési illetékalapul említett haszonélvezet értéke megállapításánál is a hagyatékot terhelő adósságot figyelembe kell venni akként, hogy a hagyatékot terhelő adósságból a haszonélvezett vagyon értékéből előbb le kell vonni a haszonélvezeti értéket a levonás után fennmaradó érték alapul vételével kell kiszámítani.

Példával illusztrálva tegyük fel, hogy a hagyatéki vagyon 100.000 P értékű ingatlanból áll, amelyet 50.000 P adósság terhel, és a terhek viselésére nézve örökhagyónak intézkedése nincsen, a haszonélvezetre jogosult özvegy pedig 52 éves, tehát a hányados tízszeres és így a hagyaték tiszta értéke 50.000 P. A haszonélvezet értéke a 100.000 pengő teljes hagyatéki értékéből levonva az 50.000 pengő adósságot, a mutatózó 50.000 P tiszta hagyaték értékének $\frac{1}{20}$ részét, vagyis 2500 pengőt tízszer véve, kapjuk a haszonélvezet tiszta értékét 25.000 pengőben, amelytől úgy az öröklési, mint az ingatlan-vagyonátruházási illeték külön-külön megfizetendő.

A dologi kezes az illeték jogossága és helyessége elleni jogorvoslati jog megilleti. (Közigazgatási Bíróság 159. számú jogegységi megállapodás.) A kezesesség járulékos természetű. A kezes kötelezettsége a főadós kötelezettségétől függ annak terjedelme tekintetében is.

Ezért általános magánjogi szabály, hogy a kezes az őt ebbeli

viszonyánál fogva megillető kifogásokon kívül megteheti azokat a kifogásokat is a követelés ellen, amelyeket a főadós érvényesíthetne, ha azok a főadósnak nem csupán személyes viszonyaiból származnak.

E kifogások alatt azokat a körülményeket is kell érteni, amelyek a hitelező jogának keletkezését akadályozzák, azt módosítják vagy meg is szüntetik. A kezes nem esik el, a hitelezővel szemben megtehető kifogásoktól azáltal sem, hogy a főadós a kezesség keletkezése után azokról lemond vagy azokat nem érvényesíti.

A dologi kezesre ugyanezek állanak, mert neki csak a kötelezettsége korlátozott a tekintetben, hogy nem fizetésre, hanem a követelésnek a dologból való kielégítése türéseire van kötelezve, de a jogai ugyanazok, mint más kezesé.

Az illetékekért való kezességnél a kezes a hitelezővel a kir. kincstárral szemben a főadóst megillető kifogásokat csak a pénzügyi hatóságok előtt érvényesítheti, mert ily kifogás elbírálása a rendes bíróság hatáskörébe nem tartozik.

Ezeket a kifogásokat pedig közigazgatási úton rendszerint a jogorvoslatok keretében lehet érvényesíteni.

Ezt pld. az 1881. évi LX. t.-c. 196. §. utolsó bekezdése a végrehajtási eljárásban ki is mondja azzal, hogy „az adók és illetékek összegére nézve az érdekelték a fennálló szabályok szerint az illetékes pénzügyi hatóságnál kereshetnek orvoslást.”

De ettől eltekintve, abból az általános magánjogi elvből kifindulva, hogy a jelzálogos adós a jelzálogos hitelezővel szemben mindazokat a kifogásokat érvényesítheti, amelyeket a személyes adósok emelhetnének, a dologi kezesnek az illeték jogossága és helyessége (összszerszerűsége) elleni jogorvoslati jogot annál is inkább biztosítani kell, mert nem férhet kétség hozzá, hogy olyan kifogásokat, amelyeket a személyesen fizetésre kötelezett a K. H. Ö. 19. §-a értelmében a befizetésig bármikor érvényesíthet, mint pld. kétszeres kiszabás, számítási hiba kiigazítása stb., amely kérdések tulajdonképpen szorosan véve szintén a jogosság és helyesség kérdésének keretébe tartoznak, a dologi kezes is érvényesíthet, épúgy, mint magának a zálogjognak a törvényességére vonatkozó kifogásokat is. Így kellett annál is inkább határozni, mert ellenkező esetben nehezen lehetne megtalálni a dologi kezes által érvényesíthető és nem érvényesíthető kifogások közötti helyes elválasztó vonalat.

Természetes azonban, hogy a dologi kezes jogorvoslattal csak attól az időponttól számított 90 napon belül élhet, amikor részére az 1920. évi XXXIV. t.-c. végrehajtása tárgyában kiadott utasítás 11. §-a értelmében a dologi kezesség érvényesítése céljából a fizetési megtaggyást helyettesítő végzés kiadatott.

Abban az esetben, ha a szerződő felek az ingatlanra vonatkozó vételi joggal (opció) nem élnek, az ingatlan vagyonátruházási illeték helyett ingó vétel utáni okirati (jelenleg 2%) illeték jár. (Közigazgatási Bíróság 158. számú jogegységi megállapodása.) A kérdésre nézve